

Гідний син польського народу і великий друг України

«Щаслива людина» – в цих двох словах надзвичайно глибокий зміст – духовний, педагогічний, психологічний, загальнолюдський. Знаючи професора звичайного, доктора хабілітованого Єжи Куніковського майже два десятиліття, ми дійшли висновку, що він є людиною щасливою. Ще в юні роки він мав багато мрій і нині має їх чимало. А мрії, за Нестором польських педагогів Тадеушем Вацлавом Новацьким, – «пошук шляхів до щастя».

На кожному етапі життя Професора мрія завжди поєднувалася з активною повсякденною дією, яка була плідною завдяки його цілеспрямованості, послідовності, філософській і духовній вірі в успіх і гарні результати.

Вражає послідовне динамічне й глибоке зростання Єжи Куніковського на складній життєвій і науковій ниві: від учня авіаційного технікуму – до полковника, відомого вченого-гуманіста. На кожному етапі – постійне навчання, прагнення до саморозвитку, оволодіння новими пластами наукового знання й новими професійними компетенціями.

Професор є визнаним педагогом-дослідником у Польщі, Україні та інших європейських державах. У національному і європейському освітньому просторі Єжи Куніковський презентує зрілі можливості сучасної освіти і педагогічної науки, творчої діяльності фахівця, професійних компетентностей у галузі педагогічної освіти, виховання, формування особистісних цінностей викладачів спеціальних дисциплін з безпеки життєдіяльності.

Переконливим свідченням глибокої поваги до Професора і визнання його великого доробку є ювілейне видання в двох томах «Bezpieczeństwo. Edukacja. Wychowanie». Том I – «Bezpieczeństwo w przeszłości i współczesnie», за науковою редакцією Тамари Захарчук, Мірослава Мінкіна, Беати Целюшінської, 499 с. Том II – «Edukacja i wychowanie dla bezpieczeństwa w przeszłości i współczesnie», за науковою редакцією Станіслава Ячинські, Агнешкі Арауч-Воруч, Гжегожа Вежвіцкі – 535 с.

Цей двохтомник видано Природничо-гуманістичним університетом в Седальцах з такою посвятою: *«Чудовій Людині професору звичайному, доктору хабілітованому Єжи Куніковському з нагоди 70-ої річниці від дня народження і 40-ліття науково-дидактичної праці присвячують цю книгу приятелі, колеги, співпрацівники»*. Передмова до цієї пам'ятної книги написана професором, доктором хабілітованим Тамарою Захарук, ректором Природничо-гуманістичного університету в Седльцах, пронизана глибокою повагою і визнанням Ювіляра як талановитого науковця, досконалого педагога

вищої школи і доброї людини, яка багато років свого життя присвятила розвитку польської науки. Перший том розпочинається з «**Tabula gratulatoria**», в якому 275 прізвищ науковців, друзів, приятелів з різних воеводств і повітів усієї Польщі, а також із зарубіжних держав. Автору цієї статті також пощастило потрапити до «**Tabula gratulatoria**»...

Під час кожної зустрічі з Професором (на міжнародних форумах, конференціях, методологічних семінарах, засіданнях круглих столів і робочих груп з актуальних проблем розвитку педагогічної науки і освіти та інших заходів, що проводяться науковим товариством «Польща – Україна») відкриваю для себе глибину його мудрості і креативність, цілеспрямованість і наполегливість, доброзичливість і принциповість. Критичне мислення в поєднанні з науковою чесністю і відвертістю, досконале володіння етикою спілкування, емпатійність, емоційне тепло завжди збагачують дискусії, в яких він бере участь, а також народжують оригінальні ідеї й цінні пропозиції щодо розвитку педагогічних субдисциплін, міждисциплінарності, методології і методики досліджень з проблем педагогіки праці, педевтології, військової педагогіки, патріотичного виховання молоді, професійного саморозвитку вчителя і підвищення його кваліфікації.

Наукові інтереси Професора – методологія, методологічні компетенції, вивчення гуманітарних наук, зокрема педагогіки, проблем підготовки і професійного розвитку вчителя, підвищення кваліфікації військових і цивільних кадрів. Ним започатковано новий напрям наукових досліджень з педагогіки праці – освіта з безпеки життєдіяльності. Інноваційність вченого в поєднанні з критичним мисленням і великою повсякденною творчою працею уможливили формування його прогностичності, вміння бачити нове, оцінювати його об'єктивно й виявляти цінні зернини для сьогодення і майбутнього польської освіти і науки.

Поряд із цим Професору притаманна ще й така винятково важлива загальнолюдська риса як сердечна повага й шанобливе ставлення до старшого покоління вчених, незабутніх вчителів на науково-педагогічній ниві. Передусім йдеться про засновників педагогіки праці, професорів звичайних Тадеуша Вацлава Новацького, Станіслава Качора, Зигмунта Вятровського. Відкритість вченого, його глибина і бачення перспектив, відданість науковій школі сучасних педагогів праці, вміння щиро радіти успіхам своїх колег й сумувати, коли не стає фізично вірних друзів і великих наставників на науково-життєвій ниві. Усе це народжує чудову палітру тонких людських почуттів у ставленні pana Є. Куніковського до своїх Вчителів.

Нас не може не вражати вміння Професора знаходити особливі слова, в яких відображено почуття святої любові й щирої поваги до своїх наставників на життєвій ниві. Так, у привітанні з 90-літтям від дня народження професора звичайного, доктора хабілітованого, співзасновника педагогіки праці Станіслава Качора, читаємо такі слова: «Jest Pan Profesor wzorem i autorytetem dla nas wszystkich – po prostu Mistrzem – wspaniałym człowiekiem oraz wzorem niezwyklej skromności, pracowitości i samodyscypliny, a także niesienia pomocy innym, zwłaszcza młodej kadrze naukowo-dydaktycznej.

Posiada Pan Profesor szczególny dar wyrażania myśli nie tylko w pracach naukowych i publicystycznych, lecz również w tomach swioch wierszy. Pięknie przekazywanej w nich radości z *Daru życia, Bogactwa kultury i Kapitału ludzkiego*, ukazowania nadziei oraz *Nowych wyzwań*. Czytamy w nich również o pięknej ziemi ojczystej, a także widzimy pokazywanie *Dobra i miłości, Troski o słowo oraz dbałość o to, by widzieć przyjaciół, wyrażać radość z ich rozwoju i cenić Wspólne przebywanie*¹.

Висока відповідальність, ретельність у підготовці рукописів наукових праць, досконале володіння польською літературною мовою, дотримання «офіцерсько-професорського» слова – ці риси притаманні Єжи Куніковському. Наведемо лише один приклад. На початку 2010 р. ми звернулися до пана Професора з проханням підготувати статтю до книги «**Semper in Altum. Zawzce wzwyż**», яку ми готували до видання разом з кс. професором Яном Зімним до 90-ої річниці від дня народження Папи Римського Яна Павла II. Рівно через місяць наш Єжи Куніковські, як і домовлялися, надіслав рукопис чудової статті «**Świadomość pracy, patriotyzmu, ojczyzny i narodu trwałymi wartościami polaków**». Автор глибоко і сердечно розкриває проблеми усвідомлення праці та її патріотичних засад, а також історичної і народної свідомості. У своїх роздумах вчений звертається до праць Святого Отця Яна Павла II, які нині увійшли до історії світової філософської думки. Професор цитує такі фрагменти з праць Яна Павла II, які є мудрими і водночас повчальними афоризмами не лише для поляків й українців, а й для народів усього світу: «**Patriotyzm – jak stwierdza Ojciec Święty – oznacza umiłowanie tego, co ojczystego: umiłowanie historii, tradycji, języka czy samego krajobrazu ojczystego. Jest to miłość, która obejmuje również dzieła rodaków i owoce ich geniuszu. Próba dla tego umiłowania staje się każde zagrożenie tego dobra, jakim jest Ojczyzna**». Natomiast «*Ojczyzna jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli i jako taka, jest też wielkim obowiązkiem. Analiza dziejów dawniejszych i współczesnych dowodzi, że Polacy mieli odwagę nawet w stopniu heroicznym, dzięki której potrafili wywiązywać się z tego obowiązku, gdy chodziło o obronę Ojczyzny jako naczelnego dobra*»².

Ця стаття, написана серцем і душею вірного сина польського народу Єжи Куніковського, завершується такими особливими словами: «Stan świadomości patriotyczno-obronnej, głównie młodzieży zdeterminowany jest ogólnym stanem świadomości społecznej i miejscem wyznaczonym przez społeczeństwo, rodzinę, szkołę i Kościół, co daje podstawy i stwarza nadzieje na dobre jej przygotowanie do godziwego życia dziś i na dalsze lata XXI wieku»³.

¹ Jerzy Kunikowski. Słowo do Dostojnego Jubilata Profesora dra h.c. Stanisława Kaczora / Badanie. Dojrzwianie. Rozwój (na drodze do doktoratu). Tradycja i nowe rozumienie badań jakościowych. Profesorowi Stanisławowi Kaczorowi w 90-lecie urodzin. Pod red. Franciszka Szloska. Warszawa – Radom 2014. S. 52.

² «Semper in Altum. Zawzce wzwyż». Redakcja: ks. prof. dr hab. J. Zimny, prof. dr hab. N. Nyczkało. Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli. Katedra Pedagogiki Katolickiej. Stalowa Wola, 2010. s 379–380.

³ Там само С. 393.

Ми навели лише окремі приклади, що розкривають неповторні якості вченого-патріота своєї Вітчизни. Їх можна було б наводити ще дуже багато...

Етика стосунків, свій неповторний стиль у спілкуванні з маститими вченими і з науковою молоддю – це яскраві грані соціально-педагогічного портрета Професора. До цього слід додати його бажання і вміння щиро й сердечно допомагати своїм колегам. Ми мали велику приємність разом з паном Професором готувати до друку дві книги, що видавалися в Польщі й одну в Україні – «Інноваційність у науці і освіті»⁴, присвячену ювілею професора, доктора хабілітованого, голови Наукового товариства «Польща – Україна», директора Інституту педагогіки Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві, Ф.Шльосека. Глибина, наукова коректність, виваженість й об'єктивність Єжи Куніковського сприяли виданню цих та інших праць на високому рівні методологічної і загальнолюдської культури.

Розвитку громадянських якостей особистості, формуванню патріотизму і соціальної відповідальності учнів, студентів і педагогів Професор приділяє значну увагу. Він наголошує на пріоритетності проблеми мотивації до вчительської праці в умовах полікультурності і переконаний, що професія вчителя належить до найдавніших і найважливіших. Нині вчителю, на думку Професора, має бути притаманна висока мотивація до педагогічної праці, а також готовність до реалізації функцій школи як освітньо-виховного осередка.

У сучасних умовах особливо важливою суспільною і педагогічною проблемою, – наголошує у своїх публікаціях Єжи Куніковські, – є виховання і освіта такої людини, яка була б інтелектуально розвиненою і соціально чутливою особистістю, мала б мотивацію до поглиблення знань, удосконалення професійних компетентностей і прагнення до постійного підвищення своєї кваліфікації відповідно до сучасних вимог.

Переглядаючи бібліографічний показник наукових і науково-методичних праць Професора, а їх понад 400, мимоволі думається про те, що серед них немає випадкових. Усі вони тісно взаємопов'язані й органічно пронизані ідеями філософії людиноцентризму, любові до учня і студента, поваги до вчителів і батьків, а також розумінням великої ролі їхнього духовного, інтелектуального, професійного й особливого сердечного потенціалу.

Актуальними і своєчасними для українських вчених і вчителів є праці Професора з військової педагогіки, національної безпеки й оборони з урахуванням сучасних викликів і суспільних потреб, теоретичних і методологічних засад національного і військово-патріотичного виховання. Цим педагогом-дослідником започатковано підготовку і видання серії термінологічних словників з освіти для безпеки і дипломатії. Нам дуже

---

⁴ Інноваційність у науці і освіті: наукове видання до ювілею професора, доктора хабілітованого Франтішека Шльосека / [В. Кремень (голова редкол.), Є. Куніковські (заст. голови), Н. Ничкало (заст. голови)]; упоряд.: Н. Ничкало; І. Савченко : Хмельницький національний університет. – К. : Богданова А. М., 2013, – 580 с.

приємно, що в останньому виданні цього словника опубліковано статті з філософії освіти, автором яких є професор Василь Кремень. На нашу думку, ця видавничка серія буде також корисною науково-педагогічній громадськості України в умовах російської інформаційної і військової агресії...

Глибокі знання і багаторічний досвід наукової, науково-просвітницької діяльності, висока методологічна та інтелектуальна культура Професора звичайного, доктора хабілітованого Єжи Куніковського викликають велику повагу європейського наукового співтовариства. Професора характеризує відкритість до колег, проникливість, працьовитість, винахідливість і готовність завжди прийти на допомогу іншій людині.

Професор полум'яно любить свою малу Вітчизну – чудове старовинне містечко Воліч, де навчався у технікумі і зустрів свою кохану дружину Аню... Він досконало знає стародавню і сучасну історію Польщі, вболіває за її долю. Пишається Геніями польського народу – Адамом Міцкевичем, Моцартом, Шопеном та багатьма іншими високодостойниками польського народу, із захопленням розповідає про їхні життєві шляхи і творчі долі.

Сьогодні наш високоповажаний Професор сповнений інтелектуальних сил і прагнення до їх втілення на ниві польсько-української/українсько-польської співпраці. Як член Наукового товариства „Польща-Україна”, Єжи Куніковський підтримує активний обмін науковими ідеями, сприяє організації й проведенню міжнародних форумів, наукових і науково-практичних конференцій та методологічних семінарів з важливих проблем розвитку сучасної педагогічної науки у наших країнах, методологічно обґрунтовує ефективні шляхи модернізації професійної освіти в умовах європейської інтеграції. За незмінної участі Професора відбувалися польсько-українські та українсько-польські форуми в Устроні (2005 р.), Києві (2007 р.), Варшаві й Замості (2009 р.), Черкасах (2011 р.), Кракові (2013 р.), а також у Києві (2015р.). Методологічні й науково-методичні праці Єжи Куніковського опубліковані у збірниках наукових праць і матеріалах міжнародних форумів, що проводилися в Україні. За наукові досягнення й активну участь у роботі наукового товариства «Польща-Україна» у травні 2012 року Професора звичайного, доктора хабілітованого Єжи Куніковського нагороджено медаллю Національної академії педагогічних наук України «Ушинський К.Д.».

Президент Національної академії педагогічних наук України, Відділення професійної освіти і освіти дорослих і його наукові установи у грудні 2014 року урочисто і сердечно вітали професора звичайного, доктора хабілітованого Єжи Куніковського з високим відзначенням Національної академії педагогічних наук України – присвоєнням почесного звання «НО-NORIS CAUSA».

«Самовіддане служіння відомого польського професора педагогічній науці, притаманні йому патріотизм, самовідданість у творчій праці, висока духовність і невичерпна енергія слугують взірцем для молододі генерації науковців Республіки Польща й України»⁵. Так високо оцінив діяльність

⁵ Єжи Куніковський. Почесний доктор Національної академії педагогічних наук України / за заг. ред Н. Ничкало, Ф. Шльосека. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 9.

ювіляра Василь Кремень, Президент НАПН України, доктор філософських наук, професор, дійсний член НАН і НАПН України.

На завершення висловлюємо своє глибоке переконання в тому, що та велика любов, яку пан Професор дарує рідній Польщі, Україні й усьому світу, зміцнюватиме духовність, інтелектуальні сили та його добре серце і здоров'я. Безумовно, це продовжить його науково-педагогічну і життєву ниву на радість великій і красивій родині Куніковських і багатьох колег у Республіці Польща, в Європі і світі.